

Latvijas Radio 3 "Klasika" programmas būtiska sastāvdaļa ir no Eiroradio saņemtie pasaules izcilāko mūziķu koncerti, kas izskan raidījumu ciklos "Pasaules koncertzālēs" un "Meistaru koncerti", kā arī tiešraides no Eiropas un Amerikas koncertzālēm un opernamiem. Vienu vai vairākas reizes gadā arī kāds no Latvijā notiekošiem koncertiem nokļūst Eiroradio aprītē, un tā sagadījies, ka 2010. gada pirmajā pusē abos Latvijas piedāvātajos koncertos muzicē pianists Vestards Šimkus: viņa solokonzerts jau izskanēja 29. janvārī, savukārt 13. maijā pianists spēlēs solo Bēthovena Piektajā klavierkoncertā – tas būs Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra sezonas noslēguma koncerts, ko klausīsies visā Eiropā. Dina Dūdiņa-Kurmiņa rakstā izmantoti materiāli no "Klasikas" recenziju raidījuma *Post factum*, kas skan no otrdienas līdz piektdienai plkst. 10:10 (raidījuma atkārtojums plkst. 23:10). Ar šo rakstu arī atgādinām, ka Latvijas Radio mājaslapā www.latvijasradio.lv varat sameklēt rubriku "Programma un arhīvs", kurā glabājas izskanējušie raidījumi. Vestarda koncerta tiešraidi atradīsiet 29. janvārī plkst. 19:30, savukārt raidījumā *Post factum* paustie viedokļi par šo koncertu skanēja 4. februārī.



Foto – Kaspars Balamovskis

Diendienā ar Šopēnu

Dina Dūdiņa-Kurmiņa

Par pianista Vestarda Šimkus veselīgo un sportisko dzīvesveidu kaut pa ausu galam būs dzirdējuši arī no mūzikas tālu stāvošie. Padsmīt gadu garumā ieguvis krietnu rūdījumu starptautiskajos studiju, koncertu un konkursu ūdeņos, viņš joprojām saglabājis vienkāršību, atklātību, nesamākslotību un atsaucību. Intervija netiek atteikta ne tad, kad Vestards pārguris izkāpj no lidmašīnas, ne iepriekšējā dienā pirms atbildīga koncerta.

29. janvāra vakarā un, atsaucoties publikas milzīgajai interesei, papildkoncertā dienu iepriekš Vestards Šimkus muzicēja klausītāju pārpildītā Lielajā ģildē. Nedēļu vēlāk, pateicoties Latvijas Radio 3 "Klasika" iniciatīvai, Hermaņa Brauna fonda rīkotā solovakara ierakstu, ieskandinot Friderika Šopēna divsimtās jubilejas gada koncertsēriju, raidviļņos pārraidīja četrpadsmit Eiroradio dalībvalstīs.

Šopēna daiļradei veltītā koncerta pirmās daļas programmu veidoja visas četras balādes, savukārt otrajā daļā pēc monumentālās Otrās sonātes (ar sēru maršu) – Polonēze fantāzija un Otrās skerco. Izskanot pēdējiem akordiem, klausītāji, lai pateiktos par viņiem dāvāto vakaru, vienprātīgi cēlās kājās. Tajā mirklī nebija svarīgi – vai Vestarda spēlē gremdējies rūdīts profesionālis, kuram vajadzētu atrast arī ko kritizējamu, vai mūzikas mīlotājs ar lielāku vai mazāku stažu.

Pianists pats ir pārliecināts: "Ja cilvēku neuzrunā Šopēna mūzika, rodas jautājums, vai viņš vispār ir cilvēks. Pats būtiskākais un vienlaikus grūtākais, atskaņojot Šopēnu, ir spēlēt maksimāli dabiski, brīvi un elpojoši. Svarīgi ļauties šīs mūzikas burvībai. Pirms Rīgas koncertiem varu teikt, ka Šopēna mūzika man kļuvusi viegla."

Vestarda ceļš, lai nonāktu pie "sava Šopēna", mērāms ne vien stundās, bet gados. Vēl ne desmit gadu vecumā apņēmīgais jaunais censonis nolēma, ka pienācis laiks pievērsties poļu romantiķa

sacerējumiem. Liels bijis Dārziņskolas skolotājas Ligitas Muižarājas izmisums, cenšoties ieskaidrot stūrgalvīgajam audzēknim, ka pie Šopēna daiļrades izzināšanas ķeras lielākā briedumā, kad iespējams piekļūt arī satura dziļumam, bet pagaidām jāpaciešas, līdz būs iegūta vajadzīgā izpratne un klāt nākusi nepieciešamā dzīves pieredze. Tomēr, kā visiem labi zināms, pirmās mīlestības skurbumā apkārtējo labi domātie padomi nerod dzirdīgas ausis. Iekārotās Šopēna notis slepus pārceļoja uz spītīgā deviņgadnieka māju, lai rūpīgi, lappusi pēc lappuses, vienatnē tiktu izstudētas. Skolotājai, iepazīstoties ar galarezultātu, nācās vien piekāpties un vēl pēc pāris gadiem jau dot svētību ceļam uz Šopēna starptautisko jauno pianistu konkursu Varšavā, no kura Vestards Šimkus atgriezās ar galveno balvu.

Pianista mamma Iveta Šimkus, kurai līdz ar pārējiem ģimenes locekļiem tiek "atrādīta" katra programma, joprojām atceras apkārtējo mūžīgo spriedelēšanu, kas ir vai nav bērnam piemērota un atbilstoša mūzika. "Nesākot spēlēt, pieredze neradīsies. Tad jau muzicēt varētu tikai vecumā. Protams, bērnībā un jaunībā izpratne par Šopēna mūziku atšķirsies no tā Šopēna, kas tiek atskaņots ar dzīves pieredzi. Nepieciešami ir abi gadījumi. Man ir interesanti salīdzināt, kā, laikam ritot, mainās Vestarda skatījums uz vienu un to pašu komponistu. Pēc uzvaras Šopēna konkursā viņam teica, lai droši spēlēt Šopēna mūziku, pēc Mocarta konkursa – ka piemērots tieši šis komponists, vēlāk nāca Lista laiks... Tā kā Vestarda dzīslās ceturrtā daļa ir poļu asinis, domāju, viņu ar Šopēna pasauli vieno arī tālas etniskas atbalsis."

Pārskatot savu repertuāru, pianists ar pārsteigumu konstatējis, ka tā lielu īpatsvaru veido tieši Šopēna opusi. Pēdējos gados viņa

kompozīcijas koncertos gan atskaņotas vien retumis, toties tiņa gadi pagājuši, vienu pēc otras "notiesājot" kārtējo poļu autora darbu. Par godu visā pasaulē plaši atzīmtajam Šopēna jubilejas gadam poļu meistara vārds pianista koncertplānos turpmākajos mēnešos parādās bieži. Izsakot cerību, ka pēc vērienīgo pasākumu izskaņas mūziķi Šopēnu milēs ne mazāk kvēli kā tagad, Vestards bažijas, vai rudenī, kad divpadsmit vakarus pēc kārtas Norvēģijā nāksies spēlēt Šopēna Otro klavierkoncertu, katrā uzstāšanās reizē izdosies saglabāt sajūtu, it kā viņš šo mūziku atklātu pirmo reizi. "Vienmēr esmu centies skatīties uz mūziku īpaši un ko sevišķu arī pateikt."

Cik viegli Vestardam bija runāt Šopēna valodā, tik neiespējami pēc viņa solovakara savas emocijas formulēt savīļņotajiem klausītājiem. Pianista attīstībai no pirmajiem soļiem līdz sekojusi Dārziņskolas skolotāja Anita Pāže, kura, raksturojot Vestardu Šimku, saka: "Viņš ir bezgala spilgts cilvēks ar milzīgu amplitūdu. Sākot no smalkām un poētiskām lappusēm līdz vētrainai, bezgala virtuozai un spontānai stihijai. Man patīk, ka Šopēna mūziku viņš uztver ārkārtīgi improvizatoriski un izsmalcināti. Komponista daudzajos atkārtojumos viņš katru reizi atrod ko netveramu un jaunu, tāpēc skaņdarba lasījums izveidojas neordinārs. Vestards uzdrošinās lauzt priekšstatus, kas mums gadu gaitā izveidojušies par Šopēna skaņdarbiem. Komponists pats spēlēja ļoti smalkās gradācijās un viņa mīlākā krāsa bija pērļu pelēkā. Vestarda muzicēšanā es šo pērļu pelēko toni dzirdēju daudz, turklāt dažādās niansēs. Viņš parādīja gan Šopēna mūzikā bagātīgi ietverto dejiskumu, gan piebalsu daudzveidību un smalkumu. Vestarda pasaule ir ļoti bagāta un interesanta. Viņam ir pilnās tiesības uz savu personīgo lasījumu."

Muzikoloģe Inese Lūsiņa atceras vēl tos koncertus, kuros Vestards, būdams pusaudzis, tracināja un kaitināja publiku ar savu teatrālo un ārišķīgo spēles manieri. "Tagad ir tāds dziļums. Viņš vēl ir ļoti jauns, bet tas, ko mēs dzirdējam, nepārprotami saucams par briedumu. Par to liecina kaut vai visiem zināmā, nodeldētā sēru marša lasījums. Vestards tajā spēja ielikt gan milzīgu traģēdiju, gan katarsei līdzīgu apskaidrību. Viņam ir pa spēkam mūsu saraustītajā laikā veidot monogrāfiskas, monolītas programmas, kurās iespējams atklāt vienu pasauli plašā un savīļņojošā daudzveidībā. Mūsu laiks cieš no fragmentētības, krikumiņiem, kad mākslinieki un organizatori, cenšoties izdabāt dažādām gaumēm, visu saliek vienā programmā. Esmu izslāpusi pēc dziļuma. Vestardam izdodas veidot šādas dziļas un monolītas programmas."

Hermaņa Brauna fonda direktore, pianiste Inna Davidova Vestardu Šimku atbalstījusi jau sen, tāpēc gandarījums, kad cilvēki tau-

jaūši pēc liekām biļetītēm, bijis neatsverams: "Man ir liels prieks, ka mūsu tauta prot novērtēt un atbalstīt savus māksliniekus. Ne koncertēšana ārvalstīs, ne fotogrāfijas uz žurnālu vākiem un piedalīšanās dažādu balvu pasniegšanas ceremonijās neatsver atbalstu, kas jūtams mājās. Šovakar, klausoties ne to vienkāršāko Šopēna mūziku, septiņi simti cilvēku elpoja vienā ritmā. Tas liecina arī par mūsu muzikālo limeni un gatavību pieņemt to mūzikas valodu, kādā ar klausītājiem vienmēr sarunājies Vestards. Viņš vienmēr bijis pats par sevi. Lielai mākslai ir svarīgi, ka neesi kopā ar visiem, jo īsta māksla spēj izaugt tikai vientulībā. Vestarda raksturs ļauj viņam būt vienam. Katram klausītājam ir savs priekšstats, kā jāskan katra komponista mūzikai, taču ir mākslinieki, kuri atklāj, ka mūzikas pasaule ir daudz dziļāka un plašāka par jebkuru stereotipu. Vestards atdod atpakaļ Šopēna mūzikai tās īsto būtību – sāpes, vientulību, drāmu. Viņa spēlē mūzika nav tikai skaistu skaņu virknējums. Tā ir īsta, dziļa saruna par dzīves jēgu, mākslinieka dvēseles būtību, par jūtām un pārdzīvojumiem. Vestards par to visu stāsta kā pieaudzis un nobriedis mākslinieks. Tikai pianisti vīrieši spēj atdot Šopēna mūzikai tās vīrišķību, vienlaikus nebaidoties būt trausli, atkailināti un atklāti."

Nereti tieši Vestarda Šimkus koncertos iepazīšanos ar akadēmiskās mūzikas pasauli sāk klausītāji, kuri līdz tam metuši tai likumu. Dažkārt, izskanot pēdējiem *bravo* saucieniem, viņi saprot, ka savā turpmākajā dzīvē būs atkarīgi no augstvērtīgas klasiskās mūzikas. Solovakara apmeklētāju vidū bija arī māksliniece Agija Sūna, kura Vestarda koncertos ir bieža viesņa: "Pēc tāda koncerta nevar parunāt un pienācīgi pateikt māksliniekam paldies. Šis vakars bija emocionāli pārsātināts. Pat pēc koncerta man joprojām skrien tirpas pār kauliem. Vestarda muzicēšanā bija daudz vairāk, nekā uzrakstīts Šopēna notis. Tikai tad, kad viņš piedevās nospēlēja valsī, atgriezās uz zemes. Kad Vestards iznāk uz skatuves, viņš ir tik ārkārtīgi trausls, neaizsargāts, tiešs un atklāts, ka man brīžiem pat bail. Sākot spēlēt, viņš acumirkli pārvēršas."

Maija vidū Vestards Šimkus piedalīsies Karela Marka Šišona vadītā Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra sezonas noslēguma koncertā un spēlēs solo Bēthovena Piektajā klavierkoncertā. Šimku mājā Šopēna vārds turpinās skanēt diendienā arī pēc poļu ģenija divsimtās jubilejas gada noslēguma – viņu rudajam suņupuikam dokumentos rakstīts Frederiks* Šopēns.

* žurnāla veidotāji pieturas pie profesora Jāņa Torgāna ieteiktās poļu oriģināla versijas Frederiks, savukārt Šimku ģimene, acimredzot, vēlas atgādināt, ka Parīzē Šopēnu biežāk sauca par Frederiku

LR 3 "KLASIKA" TIEŠRAIDES NO LATVIJAS

5. martā plkst. 19:00
Latvijas Nacionālajā operā
VERDI OPERAS "OTELLO"
KONCERTUZVEDUMA
TIEŠRAIDE

Titullomā – Aleksandrs Antoņenko, Dezdemona – Inga Kalna, Jago – Jānis Apeinis, diriģents Normunds Vaicis sadarbibā ar Latvijas Nacionālo operu

3. aprīlī plkst. 19:00
Latvijas Nacionālajā operā
JAUNIEŠU KORA "KAMĒR..."
20 GADU JUBILEJAS
KONCERTA TIEŠRAIDE
sadarbibā ar kori "Kamēr..."

17. aprīlī plkst. 19:30
Lielajā gildē
BELLĪNI OPERAS "PURITĀ-
ŅI" KONCERTUZVEDUMA
TIEŠRAIDE

Solisti – Jeļena Goršunova, Ivans Magri, Kristīne Zadovska, Krišjānis Norvelis u. c., Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, diriģents Karels Marks Šišons sadarbibā ar Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri

23. aprīlī plkst. 19:30
Lielajā gildē
KONCERTA "VIVALDI
"GADALAIKI" UN VINETA
SAREIKA" TIEŠRAIDE
Soliste Vineta Sareika (vijole), orķestris *Sinfonietta Riga*, diriģents Normunds Šnē Programmā: Čaikovskis *Serenāde Do mažorā*, Vivaldi "Gadalaiki" sadarbibā ar "Latvijas Koncertiem"

30. aprīlī plkst. 19:30
Lielajā gildē
KONCERTA "DĪVU
VAKARS" TIEŠRAIDE
Solistes – Kristīne Opola (soprāns), Dita Krenberga

(flauta), Patrīcija Arčāni (arfa), Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, diriģents Kristofs Eberle Programmā: Čaikovskis *Vēstules skats no operas "Jevgeņijs Oņegins"*, Mocarts *Dubultkoncerts flautai un arfai*, Mālers *Ceturtais simfonija* sadarbibā ar Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri

13. maijā plkst. 19:30
Lielajā gildē
LNSO SEZONAS NOSLĒGUMA
KONCERTA TIEŠRAIDE
Solisti Vestards Šimkus (klavieres), Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, diriģents Karels Marks Šišons Programmā: Bēthovens *Piektais klavierkoncerts*, Čaikovskis *Piektā simfonija*, Kalsons (jaundarbs) šo koncertu pārraidīs *Eiroradio (EBU) dalībvalstu raidstacijās* sadarbibā ar Latvijas Nacionālo simfonisko orķestri

LR 3 "KLASIKA" TIEŠRAIDES NO CITĀM ZEMĒM

27. martā plkst. 20:00
TOMĀ OPERAS "HAMLETS"
TIEŠRAIDE NO ŅUJORKAS
METROPOLES OPERNAMA
Lomās – Natālija Desē, Dženifera Lārmora, Saimons Kinlisaids u. c., diriģents Lui Langrē

28. martā
Pūpolsvētdienas īpašā mūzikas diena
plkst. 19:00 tiešraide no
Bervalda zāles Stokholmā –
SVENS DĀVIDS SAND-
STREMS "MESIJA"
Zviedrijas Radio koris un orķestris, diriģents Kolins Deiviss
plkst. 21:00 tiešraide no
Drēzdenes *Semperoper* –
ELGARS "GERONTIJA
SAPNIS"
Solisti – Pols Grovss, Sāra Konolija, Džons Relia, Drēz-

denes Valsts operas koris, Drēzdenes Valsts kapela, diriģents Herberts Blomsteds

1. maijā plkst. 20:00
ROSĪNI OPERAS "ARMĪDA"
TIEŠRAIDE NO ŅUJORKAS
METROPOLES OPERNAMA
Solisti – Renē Fleminga, Lourenss Braunlijs u. c., diriģents Rikardo Frica

15. maijā plkst. 21:00
BIZĒ OPERAS "KARMENA"
TIEŠRAIDE NO VĪNES
VALSTS OPERAS
Lomās – Elina Garanča, Māsimo Džordāno, Ildebrando d'Arkanželo, Anna Netrebko, diriģents Mariss Jansons

LATVIJAS
radio
3
klasika